

Lag om särskild med anledning av funktionshinder

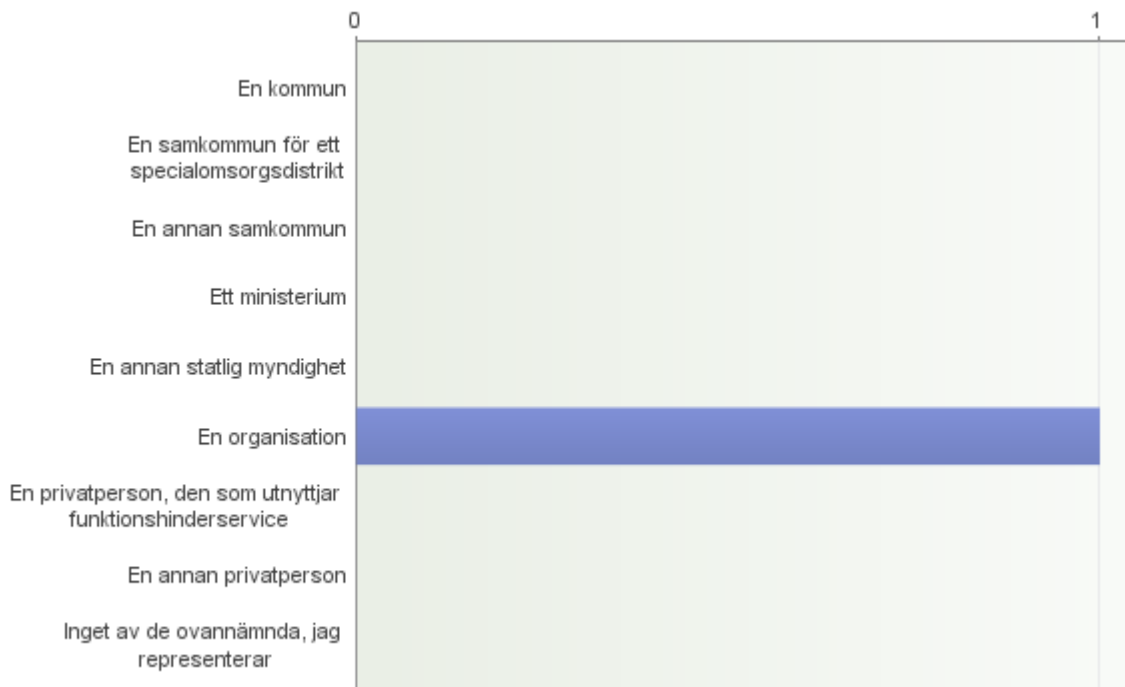
1. 1. Bakgrundsinformation om svararen

Vastaajien määrä: 1

Förnamn	Efternamn	E-post	Organisation som svaret representerar	Eventuell precisering
Lisbeth	Hemgård	lisbeth.hemgard@fduv.fi	Förbundet De Utvecklingsstördas Vål (FDUV)	tilläggsinformation: sakkunnig Annette Tallberg tfn 040 6747247, annette.tallberg [ätt] fduv.fi

2. 2. Är den som svarat

Vastaajien määrä: 1

3. 3. I 1 § finns bestämmelser om de genomgående principerna för lagen. Täcker bestämmelsen de mål som satts upp för funktionshinderservicen?

Vastaajien määrä: 1

4. 4. Andra observationer om innehållet i 1 §.

Vastaaajien määrä: 1

- FDUV stöder sammanslagningen av handikappservicelagen och specialomsorgslagen men lagförslaget måste kompletteras eftersom personer med utvecklingsstörning annars riskerar att försättas i en ojämlig ställning jämfört med andra personer med funktionsnedsättning. I och med att man nu slår ihop två lagar som till sin natur är väldigt olika varandra är det viktigt att man fäster särskild uppmärksamhet vid de speciella behov som personer med utvecklingsstörning har. Det är också viktigt att landskapet genom kontinuerlig kvalitetskontroll följer upp hur tjänsterna fungerar i praktiken. Med kvalitet avses bland annat tillräckliga tjänster och service av god kvalitet utgående från den enskilda individens behov på det egna modersmålet. Detta ansvar kan inte läggas på personerna som behöver stöd.

1 § Vi föreslår följande ändring i detaljmotiveringarna till 3. momentet:

”Syftet med lagen är att trygga förmågan för personer med funktionsnedsättning att klara sig självständigt, så att deras självbestämmanderätt förverkligas samt att de egna resurserna, förmågorna, färdigheterna och kunskapen kommer till användning på bästa möjliga sätt.”

FN-konventionens artikel 3 förutsätter att personer med funktionsnedsättning får stöd att klara sig självständigt så långt som möjligt samt stöd för att förverkliga självbestämmanderätten. Därtill förutsätter konventionen att alla får stöd att utvecklas till sin fulla förmåga, vilket innebär stöd för att på bästa sätt kunna utnyttja de egna resurserna, förmågorna, färdigheterna och erhållen kunskap. Genom att personen med funktionsnedsättning får rätt tjänster i i rätt tid har var och en en möjlighet att utvecklas till sin fulla förmåga.

Lagens syfte är att skapa en helhet som tryggar de nödvändiga tjänster och det stöd som personer med funktionsnedsättning behöver i det dagliga livet. För att lagen ska trygga rättigheterna också för personer med utvecklingsstörning är det viktigt att lagen också omfattar stöd i situationer som innebär hjälp, omsorg och vård dygnet runt. Därtill bör bestämmelserna om stöd i att fatta beslut (fi: tuettu päätöksenteko) förtydligas.

Det är viktigt att informationen om brukarens rättigheter samt om olika slag av tjänster är tillgänglig. Detta är avgörande för att personer med funktionsnedsättning ska vara i jämlik ställning och därför bör denna information ges på ett sätt som brukaren förstår, med beaktande av brukarens modersmål samt eventuellt behov av hjälpmedel, tolkning (inkl. tal- och teckenspråk) samt alternativ och kompletterande kommunikation. Detta innebär också att tillräckliga resurser måste reserveras för utbildning av socialarbetare och servicehandledare. För en del personer med utvecklingsstörning kan det vara svårt att förstå helheten av tjänster och stöd trots tillgänglig information. FDUV framhåller att den personcentrerade planeringen ska genomföras i samarbete med kunden själv, men om en vuxen person inte på grund av utvecklingsstörning kan fatta beslut om sina tjänster även om hen får stöd, bör hens plan sammanställas i samarbete med personens lagliga företrädare eller anhörig eller annan närstående person. Servicehandledningen är mycket viktig för att helheten ska fungera.

För svenskspråkiga personer med utvecklingsstörning är det viktigt att få tjänster på sitt eget modersmål samt att man har möjlighet att ta del av den egna kulturen, inkluderat den språkliga miljön. De olika tjänsterna ska utvecklas och finnas tillgängliga också på svenska och landskapet bör ansvara för att detta uppfylls.

5. 5. Är det på basis av 2 § klart i vilka situationer speciallagen tillämpas?

Vastaaajien määrä: 1

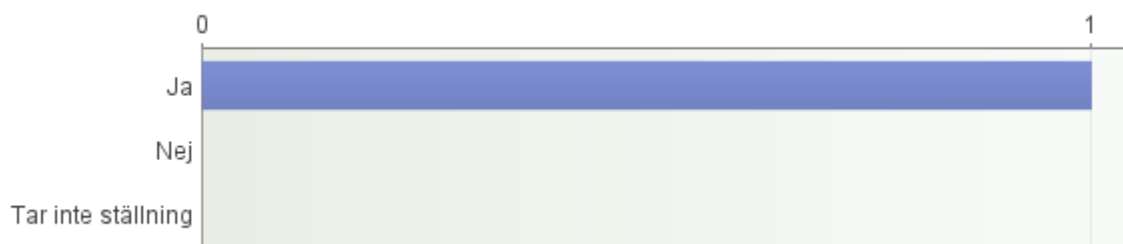
6. 6. I 2 § 3 mom. finns bestämmelser om avgränsningen av tillämpningsområdet. Är avgränsningen tydlig?

Vastaajien määrä: 1

7. Behövs avgränsningen?

Vastaajien määrä: 1

8. 7. Andra observationer om innehållet i 2 §.

Vastaajien määrä: 1

- Paragraf 2 § om lagens tillämpningsområde kräver förtydligande; det bör tydligt framgå vilka personer som omfattas av lagen. Behovet av stöd kan vara dygnet runt, dagligen eller mer sällan, men trots detta nödvändigt för personer med funktionsnedsättning. Dessa personer ska omfattas av funktionshinderlagen.

Tillämpningen av lagen blir svår då det ofta hänvisas till socialvårdslagen. Denna bedömning ska göras i samband med bedömningen av servicebehovet. När behovet är konstaterat ska man inte på nytt behöva göra bedömningen om vilken lag som ska tillämpas. I detta förslag är det oklart vilka tjänster som är subjektiva för personer med funktionsnedsättning. I sådana situationer där personen med funktionsnedsättning uppfyller kriterierna för tjänsterna i denna speciallag ska man anse att personen inte kan erhålla tillräckliga och ändamålsenliga tjänster i någon annan lag. Här bör man också beakta de ekonomiska konsekvenserna av tillämpningen av olika lagar. Om det är mer fördelaktigt och ändamålsenligt för personen att få tjänsterna via speciallagen ska man i dessa situationer inte avväga att tillämpa socialvårdslagens bestämmelser. I annat fall riskerar man att urvattna speciallagens syfte enligt 1 §. Vi är särskilt oroliga över att personer med lindrig utvecklingsstörning inte kommer att omfattas av denna speciallag samt att tjänsterna för personer med stora kognitiva funktionsnedsättningar, autism och/eller överkänslighet (för ex. ljud, ljus) fortsättningsvis långt arrangeras som grupplösningar istället för att arrangera dem enligt de individuella behoven.

Vi stöder en åldersbegränsning i enlighet med förslaget. En begränsning är nödvändig för att tjänsterna i lagen

riktas till personer med funktionsnedsättning. Vi ser en risk med att gränsdragningen mellan vilka funktionsnedsättningar som anses ha uppkommit på grund av ålder jämfört med tidigare erhållna funktionsnedsättningar och påpekar att funktionsnedsättningar som normalt hänför sig till ålder kan ha svårare konsekvenser för en person som har en funktionsnedsättning sedan tidigare. Ett exempel är en person som kommunicerar med tecken som plötsligt får en rörelsesjukdom som hindrar hen från att kommunicera med tecken. Rörelsesjukdomen kan anses vara åldersbetingad men för denna person innebär det dessutom att också personens möjligheter att kommunicera försvinner. Ett annat exempel är personer med utvecklingsstörning i relativt tidig ålder kan drabbas av minnessjukdomar, som vanligtvis uppstår först i senare ålder. Listan på exempel är inte uttömmande. I dessa situationer bör personen fortsättningsvis få tjänster via denna speciallag. Det är viktigt att man alltid beaktar helheten då det gäller personer som har funktionsnedsättning för att trygga att personen får ett fortsatt helhetsstöd.

9. Servicebehovet ska bedömas, servicen ska planeras och tillhandahållas och genomförandet ska följas i samarbete med personen med funktionsnedsättning och i de fall som avses i 9 och 10 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) i samarbete med personen med funktionsnedsättning och hans eller hennes lagliga företrädare, en anhörig eller någon annan närstående person.

Vastaajien määrä: 1

10. Bestämmelser om klientens rätt att få en utredning om åtgärdsalternativen finns i 5 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården och bestämmelser om klientens självbestämmanderätt och medbestämmande i 8, 9 och 10 § i den lagen. Bestämmelser om klientens medbestämmande i bedömningen av servicebehovet och i utarbetandet av en klientplan finns i 36, 39 och 41 § i socialvårdslagen (1301/2014).

Vastaajien määrä: 1

11. Medbestämmande för personer med funktionsnedsättning ska stödjas på det sätt som deras funktionsförmåga, ålder och livssituation förutsätter. Personer med funktionsnedsättning ska få använda sådana informations- och kommunikationssätt som lämpar sig för dem och ska vid behov få stöd för att få information, kunna bilda sig en egen åsikt och uttrycka den samt göra sin egen

vilja gällande.

Vastaajien määrä: 1

12. Bestämmelser om utredning av barns och unga personers åsikter finns i 32 § i socialvårdslagen. För barn och unga personer ska det i tillräcklig omfattning ordnas hjälp och stöd med tanke på deras tillgång till information, kommunikation och interaktion.

Vastaajien määrä: 1

13. 9. Andra observationer om innehållet i 4 §.

Vastaajien määrä: 1

- Vi påpekar att begreppet "medbestämmande för personer med funktionsnedsättning och stödjande av delaktighet" i 4 § inte till fullo motsvarar det finska "Vammaisen henkilön osallistuminen ja osallisuuden tukeminen". Vi anser att det svenska begreppet medbestämmande i översättningen är bättre än det finska osallistuminen men begreppet borde vara självbestämmande (fi: itsemäärääminen).

Det är viktigt att servicebedömningen görs med hänsyn till de behov personen med funktionsnedsättning har. För personer med utvecklingsstörning kan detta innebära till exempel användning av alternativ och kompletterande kommunikation, tillräckligt med tid för beslutsfattande, utredning i personens närmiljö samt stöd i att fatta beslut, vilket förutsätter ett särskilt specialkunnande hos den professionella. För utbildning av professionella bör reserveras tillräckligt med medel. Vi vill påpeka att bl.a. miner, gester och kroppsspråk eller en kombination av dessa också är kommunikation och att det ofta kan vara en anhörig eller närstående, som känner personen tillräckligt väl, som kan tolka vad personen försöker förmedla. I dessa fall bör också de anhörigas tolkning av stödbehov beaktas.

14. Bestämmelser om bedömningen av servicebehovet för personer med funktionsnedsättning finns i 36 och 37 § i socialvårdslagen (1301/2014).

Vastaajien määrä: 1

15. Bestämmelser om utarbetande av en klientplan och om en egen kontaktperson finns i 39 och 42 § i socialvårdslagen.

Vastaajien määrä: 1

16. I fråga om det sektorsövergripande samarbetet vid bedömningen av servicebehovet och utarbetandet av klientplanen och i fråga om samordningen av servicen iaktas det som föreskrivs i 41 § i socialvårdslagen.

Vastaajien määrä: 1

17. 11. Andra observationer om innehållet i 5 §.

Vastaajien määrä: 1

- Vi är oroliga över att paragrafen endast innehåller hänvisningar till socialvårdslagens bestämmelser om bedömning av servicebehovet och klientplanen. Detta är en betydande försämring jämfört med VALAS-rapporten, i vilken man konstaterade att bedömningen av servicebehovet har en viktig roll för att få till stånd en helhet av tjänster och stöd. Det nuvarande förslaget med hänvisningar till olika lagar gör lagen svår att tillämpa och leder till stor risk för att man vid bedömningen av servicebehovet inte beaktar de behov som personer med funktionsnedsättning har.

Vi föreslår att förslaget till kapitel 2 om bedömning av servicebehovet mm. i VALAS-rapporten i sin helhet tas in den nya speciallagen.

Det är viktigt att servicebedömningen görs med hänsyn till de behov personen med funktionsnedsättning har. För personer med utvecklingsstörning kan detta innebära till exempel användning av alternativ och kompletterande kommunikation, tillräckligt med tid för beslutsfattande samt stöd i att fatta beslut, vilket förutsätter ett särskilt specialkunnande hos den professionella.

Lagförslaget bör kompletteras med en paragraf om hur kompetensen inom specialomsorgen och funktionshinderservicen tryggas inom socialvården. Med beaktande av det stöd som personer med utvecklingsstörning ofta behöver (alternativ och kompletterande kommunikation, stöd i att fatta beslut mm) är det viktigt att myndigheten har den kompetens som behövs för att svara på detta behov.

Vi föreslår att lagförslaget kompletteras med följande:

”En person med funktionsnedsättning har rätt till en kontaktperson.”

Denna person bör ha specialkunnande om personer med funktionsnedsättning och deras behov. Kontaktpersonen ska kunna betjäna på brukarens modersmål och vid behov använda alternativ och kompletterande kommunikation. I de situationer där personen inte själv klarar av att driva sitt ärende bör myndigheten samarbeta med den stödbehövandes anhöriga och/eller närstående.

18. 12. Bedöm följande påståenden i anslutning till beslutsfattandet och tillhandahållandet av service:

Vastaajien määrä: 1

	Ja	Nej	Tar inte ställning	Yhteensä	Keskiarvo
Bestämmelserna om beslutsfattande är tillräckliga.	0	1	0	1	2
Bestämmelserna om verkställighet av beslut är tillräckliga.	1	0	0	1	1
Bestämmelserna om fastställande och bedömning av kvaliteten på servicen är tillräckliga.	0	1	0	1	2
Bestämmelserna om beaktande av barn och unga personer är tillräckliga.	0	1	0	1	2
Yhteensä	1	3	0	4	1,75

19. 13. Andra observationer om innehållet i 6 §.

Vastaajien määrä: 1

- Vi påpekar att begreppet social- och hälsojourer är otydligt och det är oklart vad som avses. Vi undrar om det rätta begreppet är social- och hälsovårdstjänster?

Det är otydligt vem som tar över de uppgifter som den lagstadgade ledargruppen inom specialomsorgslagen ansvarat för. Till dessa uppgifter hör bl.a. bedömning av behovet av vård mot personens egen vilja. Vem fattar beslut om detta och liknande ärenden? Vi påpekar att dessa beslut behöver bred sakkunskap och kan därmed inte göras av en enskild socialarbetare.

Gällande tjänster för barn med funktionsnedsättning hänvisar vi till slutrapporten för KEHAS-programmet där det konstaterats att utvecklingen av tjänster för barn inte framskridit och att barnens delaktighet och självbestämmande kräver åtgärder. Vi föreslår att 6§ stärks genom att i motiveringarna till denna lag ta in

motiveringarna från VALAS-rapportens 8 § om tjänster för barn. Vi påpekar också att barnens situation långt påverkas av hur de stödtjänster som finns inom Lagen om småbarnspedagogik och Lagen om grundläggande utbildning utformas för personer med funktionsnedsättning. I Svenskfinland lades institutionsskolan ned på 1980-talet och tendensen är att svenskspråkiga barn med utvecklingsstörning går mer i inkluderande skola än vad finskspråkiga barn gör. I daghem och skola skapas grunden för ett gemensamt samhälle och separata system redan i tidig ålder leder lätt till separata system för resten av livet. Det är viktigt att barnens möjligheter att gå i inkluderad närskola stöds så långt som möjligt och att samarbetet mellan landskapen (som ansvarar för social- och hälsovård) och kommunen (som ansvarar för grundläggande utbildning och småbarnspedagogik) utvecklas och stärks. Man bör fästa särskild uppmärksamhet vid livsförändringar t.ex övergång från daghem till skola samt flytt från barndomshemmet. I dessa situationer bör man trygga att nödvändiga tjänster fortsätter utan avbrott. Det finns en stor risk för att tjänsterna splittras ytterligare i och med landskapsreformen.

20. 14. Kompletterar bestämmelsen på behörigt sätt den övriga särskilda service som ingår i den föreslagna lagen?

Vastaajien määrä: 1

21. 15. Är det klart när bestämmelsen om färdighetsträning och stöd i den föreslagna lagen tillämpas och när bestämmelserna i socialvårdslagen (1301/2014) eller någon annan lag tillämpas? (T.ex. bestämmelsen om social rehabilitering i 17 § i socialvårdslagen)

Vastaajien määrä: 1

22. 16. Andra observationer om innehållet i 8 §.

Vastaajien määrä: 1

- Vi påpekar att ordet "färdighetsträning" inte motsvarar det finskspråkiga ordet "valmennus". Färdighetsträning är snävare och begränsar begreppets innehåll i relation till det finskspråkiga begreppet. Begreppet bör vara träning och stöd på svenska. Om man vill betona träningens natur som färdighetshöjande tjänst bör termen på motsvarande sätt beskriva detta på finska.

8§ innehåller stöd som är grundläggande för personer med utvecklingsstörning såsom främjande av självbestämmanderätt, delaktighet och stöd att klara sig självständigt. Dessa tjänster bör vara subjektiva och ska beviljas enligt denna speciallag. Vi är särskilt oroliga över att personer med lindrig utvecklingsstörning inte

kommer att omfattas av denna speciallag (se ytterligare motiveringar i fråga 7 ovan).

Vi anser att lagen bör kompletteras med bestämmelser om personlig budgetering. FDUV stöder varmt ibruktagandet av personlig budget. I lagförslaget om kundens valfrihet finns bestämmelser om personlig budget. Vi anser att bestämmelser om personlig budget också bör finnas här, eftersom personlig budgetering är en serviceform som bör vara tillgänglig för alla personer med funktionsnedsättning som omfattas av denna speciallag. Den ska därmed också vara tillgänglig för personer med utvecklingsstörning. FDUV anser att personlig budget inte kan innehålla krav på förmåga att själv eller med hjälp av assistans planera och administrera den personliga budgeten och tjänsterna som köps inom ramen för den. Detta krav är diskriminerande och stänger ute en grupp personer med funktionsnedsättning, det vill säga personer med kognitiva funktionsnedsättningar. Risken är att just de personer som har stort stödbehov och vars självbestämmande ofta är begränsat faller utanför denna stödform. Målet med personlig budget bör vara att skapa en helhet som möter den enskilda personens behov, oberoende av om det är stort eller litet.

23. 17. Är bestämmelsen ändamålsenlig?

Vastaajien määrä: 1

24. 18. Observationer om innehållet i 9 §.

Vastaajien määrä: 1

- Vi anser att följande formulering bör slopas:

”För att personlig assistans ska kunna ordnas förutsätts det att personen med funktionsnedsättning har resurser att fastställa assistansens innehåll och sättet att genomföra den på.”

Vi anser att det nuvarande lagförslaget är diskriminerande och utesluter en grupp av personer med funktionsnedsättning från denna tjänst, det vill säga personer med kognitiva funktionsnedsättningar. Den personliga assistansen är en av de viktigaste tjänsterna som möjliggör ett självständigt liv för alla människor. Genom att slopa nämnda mening främjas möjligheterna för personer med utvecklingsstörning att få personlig assistans. Den personliga assistansen ska också vid behov omfatta delar av vård, omsorg och tillsyn (inkluderat övervakning), för annars riskerar den helhet av tjänster som personer med utvecklingsstörning har behov av att splittras. Däremot ska personlig assistans inte ersätta professionell omsorg och sjukvård.

Den personliga assistansen ska vara ett alternativ för alla personer med funktionsnedsättning oberoende av diagnos. I och med att det i lagen föreslås att arbetsgivarmodellen förutsätter brukarens samtycke samt att brukaren är lämplig som arbetsgivare innebär detta en begränsning av vem som kan vara arbetsgivare och därmed undgår man de problem som funnits gällande arbetsgivarmodellen. Lagen ger ändå utrymme för att anordna personlig assistans på andra sätt än genom arbetsgivarmodellen, vilket möjliggör att också personer med utvecklingsstörning kan ta del av denna serviceform jämlikt med andra. FDUV anser att personlig assistans bör vara avgiftsfri oberoende hur assistansen förverkligas, för att trygga jämlik tillgång till tjänsten.

Den gällande rättspraxisen har visat att personer med utvecklingsstörning sällan beviljas personlig assistans. Om de beviljas gäller det oftast för fritidsaktiviteter men inte för assistans i hemmet. Detta innebär att personer med utvecklingsstörning inte har möjlighet att på jämlika grunder få stöd för det egna livet. Vi hänvisar också till slutrapporten för boendeprogrammet KEHAS, enligt vilken det utvecklats goda modeller för individuellt boende, men fortsättningsvis är boendemodellerna för likformigt utformade och bygger på boende i grupp. Vår erfarenhet är tyvärr att stödet till personer med utvecklingsstörning fortfarande långt ordnas utifrån diagnos, vilket innebär att de inte får den personliga assistans de behöver. Detta är diskriminerande och riktar sig mot en enskild grupp, personer med kognitiva funktionsnedsättningar. Vi påpekar att den ursprungliga tanken

bakom den nya funktionshinderlagen var att ta bort den så kallade resursbegränsningen. Dagens varierande tolkningsproblem samt skyldigheter på basis av FN:s funktionshinderkonvention ställer vissa krav på den nya lagen och regleringen av personlig assistans. Vi föreslår också att personlig assistans kan genomföras med hjälp av personlig budgetering, också för personer med utvecklingsstörning.

25. 19. Är bestämmelsen ändamålsenlig?

Vastaajien määrä: 1

26. 20. Observationer om innehållet i 10 §.

Vastaajien määrä: 1

- Vi föreslår att personlig assistans kan genomföras med hjälp av personlig budgetering. Vi föreslår följande tillägg till 10 § mom 1:

”Personlig assistans bör tillhandahållas på följande sätt:

- 1) en arbetsgivarmodell, där en person med funktionsnedsättning är den personliga assistansens arbetsgivare,
- 2) en kundsedelmodell, där landskapet ger en person med funktionsnedsättning en kundsedel som avses i lagen om kundens valfrihet inom social- och hälsovården för att han eller hon ska kunna skaffa personlig assistans,
- 3) en servicemodell, där landskapet självt eller i samarbete med andra landskap producerar personlig assistansservice eller enligt avtal skaffar dem av andra serviceproducenter, samt
- 4) personlig budget-modell”

Därtill konstaterar vi att brukarstyrd assistans kan vara ett ypperligt sätt att trygga delaktighet och det nödvändiga stöd personen behöver, särskilt för personer med större stödbehov för vilka det kan vara svårt att ta ställning till på vilket sätt stödet ska ges.

27. 21. Är bestämmelsen ändamålsenlig?

Vastaajien määrä: 1

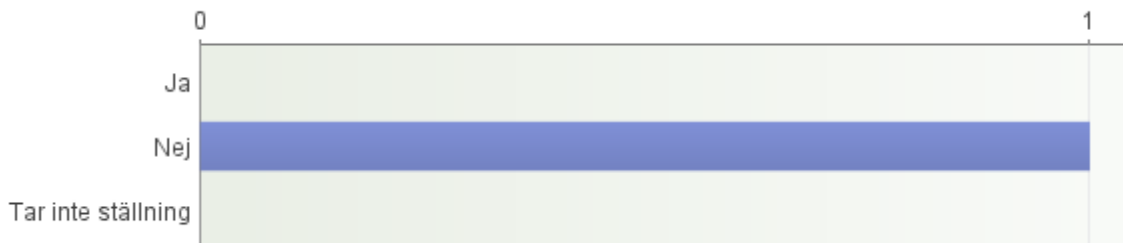
28. 22. Observationer om innehållet i 11 §.

Vastaajien määrä: 1

- Vi anser att det är viktigt att ingen kan tvingas vara arbetsgivare mot sin vilja. Landskapet bör se till att personlig assistans tillhandahålls genom alla modeller nämnda i 10 §.

29. 23. Är bestämmelsen ändamålsenlig?

Vastaajien määrä: 1

30. 24. Observationer om innehållet i 12 §.

Vastaajien määrä: 1

- Vi anser att paragrafen måste omarbetas och kompletteras.

Enlig FN-konventionen har alla personer med funktionsnedsättning rätt att välja var, hur och med vem man vill bo. En viss diagnos ska inte tvinga personen att använda en särskild boendeform. Bostaden och servicen ska särskiljas och stödet ska utformas enligt det individuella behovet. Detta var också utgångspunkten i VALAS-gruppens förslag, där utgångspunkten var att personen med funktionsnedsättning får tjänster i sitt eget hem. Stödet och boendet ska särskiljas och tjänsterna utformas enligt det individuella behovet, så att personer med funktionsnedsättning kan bo så som andra.

I det nuvarande förslaget avslutas paragrafen med formuleringen ” Stöd och service för boendet kan också tillhandahållas i personens egen bostad.” vilket leder till tolkningen att denna form av stöd är sekundär i förhållande till andra boendeformer. Den nuvarande formuleringen strider därmed mot FN-konventionens anda och också de förslag VALAS-gruppen lagt fram. Vi hänvisar också till slutrapporten för KEHAS-programmet, i vilken det konstaterades att nedläggningen av institutionsboende kommit igång, men att de använda boendeformerna är för ensidiga och att mångfald saknas. Personer med utvecklingsstörning är fortfarande inte delaktiga i planeringen av hur deras eget boende ska ordnas och som en följd förlitar man sig långt på boende i grupp. FDUV påpekar att gruppboende inte lämpar sig för alla och att tjänsterna alltid ska planeras utifrån det individuella behovet, med beaktande av personens livssituation, egna önskemål och kultur.

Enligt nuvarande tolkning av förslaget har personer med lindrig utvecklingsstörning inte subjektiv rätt till service och stöd i boende enligt denna speciallag, utan hänvisas till socialvårdslagen. Detta är inte ändamålsenligt, dels på grund av att socialvårdslagens tjänster är anslagsbundna och behovsprövade, dels för på grund av att socialvårdslagen kan innehålla kostnader. Formuleringen i denna paragraf innebär vidare i praktiken att personer med funktionsnedsättning endast har subjektiv rätt till stöd för boende enligt socialvårdslagen. Detta innebär att helheten av tjänster och stöd enligt speciallagen inte förverkligas. Personer med funktionsnedsättning måste ha jämlik rätt till stöd och service för boende i sitt eget hem.

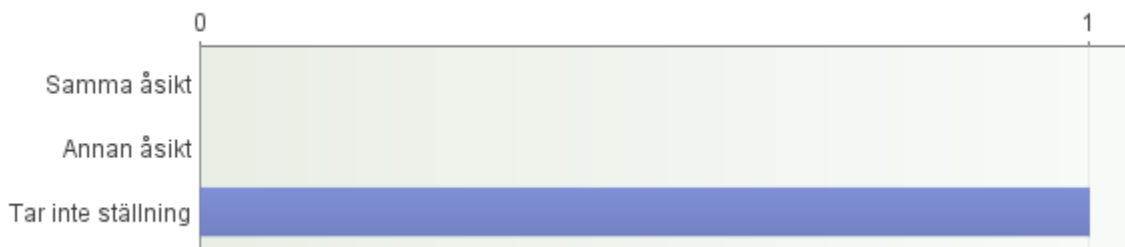
31. Det ska föreskrivas om boende utanför hemmet för barn med funktionsnedsättning som en service enligt den föreslagna lagen.

Vastaajien määrä: 1

32. Det ska föreskrivas om boende utanför hemmet för barn med funktionsnedsättning som en placering inom öppenvården utan omhändertagande enligt barnskyddslagen.

Vastaajien määrä: 1

33. Det ska föreskrivas om boende utanför hemmet för barn med funktionsnedsättning både i den föreslagna lagen och i barnskyddslagen på så sätt att den föreslagna lagen är primär.

Vastaajien määrä: 1

34. Placering av barn med funktionsnedsättning utanför hemmet ska göras som en placering inom öppenvården utan omhändertagande även för längre tid.

Vastaajien määrä: 1

35. Placering av barn med funktionsnedsättning utanför hemmet ska alltid göras i enlighet med principerna och bestämmelserna i barnskyddslagen.

Vastaajien määrä: 1

36. 26. Vad annat vill ni framföra i anslutning till sådana situationer då ett barn bor någon annanstans än med sina föräldrar eller vårdnadshavare?

Vastaajien määrä: 1

- Vi anser att utgångspunkten bör vara att barnen ska få växa upp i sin egen familj, med det stöd de behöver på sitt modersmål. Om barnet inte kan bo hos sin familj bör boendet i första hand arrangeras genom familjevård. Om detta inte fungerar kan ett smågruppshem vara ett alternativ. Antal barn på en enhet där det ordnas boende för barn bör högst uppgå till fyra-fem barn. Vi konstaterar att det i Svenskfinland är betydligt mer sällsynt med barn som bor på enheter. Den svenskspråkiga institutionsskolan lades ned på 1980-talet. Vi föreslår att man gör en utredning om vilken inverkan institutionsskolorna har på förekomsten av barn i smågruppshem. På finlandssvenskt håll har dessutom handledning, rådgivningen och stödet för småbarn och deras familjer varit välutvecklat, vilket kan vara en orsak till att få svenskspråkiga barn är placerade.

Vi föreslår att tjänster för barn enligt funktionshinderlagen alltid är avgiftsfria för att garantera att barn med funktionsnedsättning får optimalt stöd i rätt tid.

37. 27. Är bestämmelsen ändamålsenlig?

Vastaajien määrä: 1

38. 28. Observationer om innehållet i 14 §.

Ei vastauksia.

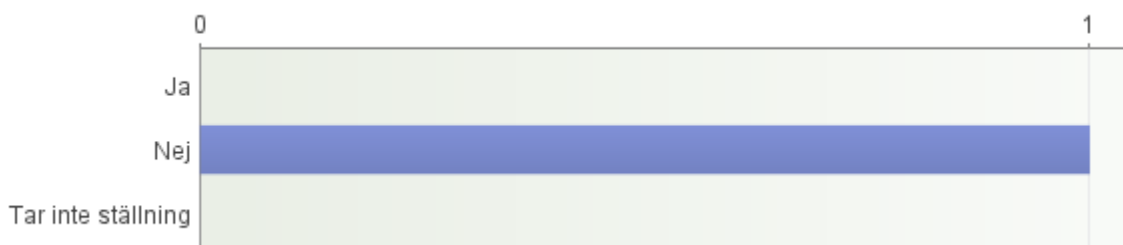
39. 29. Är kortvarig omsorg en service som behövs?

Vastaaajien määrä: 1

40. 30. Är det klart när bestämmelsen om kortvarig omsorg i den föreslagna lagen tillämpas och när bestämmelserna i socialvårdslagen (1301/2014, t.ex. bestämmelsen om hemservice i 19 § i socialvårdslagen) eller lagen om stöd för närståendevård tillämpas?

Vastaaajien määrä: 1

41. 31. Observationer om innehållet i 15 §.

Vastaaajien määrä: 1

- Tjänsten kortvarig omsorg är viktig för att stöda familjer att ta hand om sina anhöriga med funktionsnedsättning. Alternativa stödformer är dyrare både ur ett ekonomiskt och ur ett humant perspektiv och tjänsten bör därför

vara subjektiv. Därtill hjälper den kortvariga omsorgen den stödbehövande att vänja sig vid att vara borta från sin familj, vilket kan stöda på vägen till ett mer självständigt liv. Utgångspunkten bör vara att den kortvariga omsorgen ordnas i brukarens närmiljö och inte på institution.

Vi föreslår också att kortvarig omsorg ska kunna omfattas av systemet med personlig budgetering och kundsedel.

42. 32. Är bestämmelsen ändamålsenlig?

Vastaajien määrä: 1

43. 33. Observationer om innehållet i 16 §.

Vastaajien määrä: 1

- Om den så kallade TEOS-lagen (stöd av arbetslivsdelaktigheten inom socialvården) inte framskrider föreslår vi att denna lag omfattar också en paragraf angående stöd av arbetslivsdelaktighet samt arbete med stöd.

Det finns en risk att en stor del personer med lindrig utvecklingsstörning inte omfattas av verksamhet som stöder arbetslivsdelaktighet. Därtill bör ersättningen av reskostnader, som uppstår på grund av deltagande i verksamhet som stöder arbetslivsdelaktighet ingå.

Verksamhet under dagtid ska ordnas utgående från det individuella behovet, vid behov fem gånger i veckan.

44. 34. Tillförsäkrar bestämmelsen möjligheten för en person med funktionsnedsättning att röra sig?

Vastaajien määrä: 1

45. 35. Andra observationer om innehållet i 17 §.

Ei vastauksia.

46. 36. Är bestämmelsen ändamålsenlig?

Vastaajien määrä: 1

47. 37. Observationer om innehållet i 18 §.

Vastaajien määrä: 1

- Det är viktigt att man utreder om personer med utvecklingsstörning har förmåga att använda systemet med samordnade transporter. Systemet lämpar sig inte för alla och för många personer behövs det mycket individuella lösningar. Samordningscentralerna bör också kunna betjäna på svenska inom de tvåspråkiga landskapen. Om servicen på svenska inte fungerar finns det en risk att svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning inte kan använda sig av tjänsten.

Vidare föreslår vi att tidsfristen för färdtjänstresor är längre än en månad till exempel 54 st/ 3 mån eller 72 resor/ 4 månader. Detta ökar inte antalet resor och därmed inte heller kostnaderna för tjänsten. Däremot möjliggör detta mer flexibilitet i den stödbehövandes liv. Genom en mer flexibel tidsfrist för resor kan användningen av färdtjänst bättre anpassas enligt den stödbehövandes behov, som kan variera på grund av till exempel årstid. Vi hänvisar till VALAS-arbetsgruppens slutrapport där det konstateras att det är ytterst viktigt att garantera flexibla lösningar för personer med funktionsnedsättning, eftersom deras liv i sig redan är mycket begränsande t.ex. på grund av ett begränsat antal resor. Det bör också vara möjligt att erhålla skälig ersättning för resor till t.ex. sommarstugan, eftersom det kan anses höra till den finländska livsstilen.

I samband med landskapsreformen är det viktigt att omdefiniera vilket område färdtjänsten gäller på, så att den stödbehövande har möjlighet att använda sig av landskapets tjänster (inkl. social- och hälsovård, affärer, kultur) jämnt med andra. I dagens läge är det långt kommungränserna som bestämmer området som färdtjänsten gäller på. Detta område motsvarar nödvändigtvis inte de naturliga pendlingsområdena i regionen och medför oskäliga svårigheter för personer med funktionsnedsättning, som är beroende av färdtjänst för att förflytta sig.

48. 38. Observationer om innehållet i 19 §.

Ei vastauksia.

49. 39. Observationer om bestämmelserna i 3 kap.

Ei vastauksia.

50. 40. Observationer om bestämmelserna i 4 kap.

Ei vastauksia.

51. 41. Vad annat vill ni framföra i anslutning till lagförslaget?

Vastaajien määrä: 1

- Vi anser det beklagligt att beredningsmaterialet enbart finns på finska. Det försvårar dels utlåtande-processen,

men framförallt tillämpningen i framtiden och kan leda till olika tolkningar av lagen. Det är viktigt att också detaljmotiveringarna översätts till svenska.